

Razstava slik akademskega slikarja Franceta Slane

V Galeriji na Loškem gradu smo konec novembra 2013 odprli razstavo akademskega slikarja Franceta Slane. Umetnik, rojen leta 1926, v Bodislavcih pri Mali Nedelji v Slovenskih goricah, je izjemno vitalen, delaven in predan svojemu poslanstvu. Na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani je diplomiral leta 1949, od takrat pa veliko razstavljal doma in v tujini. Za svoje delo je prejel številna priznanja in nagrade. V letu 2013 je izšla obsežna monografija o njegovem umetniškem opusu. Izbor njegovih del je bil razstavljen na Ljubljanskem gradu, v galerijskih prostorih na gradu v Slovenski Bistrici, svojo pot je zaključil v Loškem muzeju.

France Slana, ki mu mnogi pravijo slikar odhajajočega sveta, je imel v Galeriji Loškega muzeja zadnjo veliko samostojno razstavo januarja 1970. Takrat je bilo na ogled 54 olj, ki so nastala leto prej. Motivno so prevladovali različice šopka; v nekatere je bil vtkan ženski akt, ki je postal njegovo jedro, poleg njih pa so bila predstavljena tudi dela, ki so kazala njegov odnos do posameznih vsebin; te lahko v najrazličnejših variantah sledimo v njegovem celotnem opusu,

France Slana: Loški grad, 1957, olje na platno, 50 x 52 cm.
(iz fototeke Loškega muzeja, foto: Marjan Smerke)

vse do najnovejših del. Njihova izpovednost je vsakokrat drugačna in razkriva novo doživetje.

Na tokratni razstavi so bila dela iz 50-letnega časovnega obdobja, ki predstavljajo soočenje zgodnjih del z najnovejšimi, predvsem tistimi manj znanimi. Pri zgodnejših delih je poudarek na tistih iz šestdesetih let 20. stoletja, ki jih lahko označimo za Slanov temni modernizem in zaradi katerih je postal pojem takratne sodobne slovenske likovne umetnosti. Za osrednji motiv naše razstave sem izbrala upodobitev Loškega gradu iz leta 1957. Slana je del svojega življenja preživel tudi v Škofji Loki, sam pravi, da jo ima rad, saj je to mesto z dušo. Na naše mesto sta vezana še motiva Gostilne v Stari Loki (1955) in Staro mesto (1956).

Poznavalci Slanovega ustvarjanja vedno znova poudarjajo, da so njegove značilne teme krajina, zimski motivi, mlini, kozolci, apnenice, predmestja, morska obrežja, zalivi, stari čolni in barke, razbitine in ostanki na obali, šopki cvetja, petelini, ribe, mački in ženski akt. Te ponavljajoče teme so navdih in vedno nov izziv za umetnikovo ustvarjanje. V začetnem umetniškem obdobju jih zaznamuje čisti realizem, potem se je pojavila ekspresivnost, vendar se ta ni razvila v smeri čistega ekspresionizma, ampak v smeri abstrakcije, čeprav ne popolne, saj se njegove ekspresionistične tendence mešajo tudi z liričnimi.

Vse to je bilo moč čutiti in videti na razstavi, poleg tega pa še nov Slanov motiv – lik Cervantesovega literarnega junaka Don Kihota; gre za umetnikovo prisposodbo, saj se France Slana včasih tudi sam počuti podobno kot Don Kihot.

Razstavo je slovesno odprl dr. Uroš Grilc, minister za kulturo Republike Slovenije. Objavljamo njegov nagovor.

Spoštovani župan Občine Škofja Loka Miha Ješe, direktorica Loškega muzeja Jana Mlakar, gospod France Slana, spoštovani gostje.

Lepo pozdravljeni na odprtju razstave akademskega slikarja Franceta Slane, ki letos obeležuje 60-letnico svoje prve samostojne javne predstavitve. Vaša dela smo si ob letošnji okrogli obletnici februarja imeli priložnost ogledati tudi v Ljubljani, poleti v Slovenski Bistrici, sem, v Galerijo na Loškem Gradu, pa se vračate po več kot štiridesetih letih.

Kot eden najbolj priznanih in uveljavljenih slovenskih slikarjev ste prehodili dolgo pot, se na njej ustavili in razstavljali v številnih svetovnih velemestih, od Rima, Pariza, Prage, Kaira, New Yorka in še bi lahko naštevali. Na platnu ste raziskali in izčrpali številne motive, jih prikazali ter izpostavili objekte, povsem vredne upodobitve, četudi morda kot takšni do tedaj še niso bili uveljavljeni, pri tem pa sledili zgolj in samo lastnemu občutku. Gre za izjemno pomembno lastnost ustvarjalca, izvirnost in hkrati pogum biti izviren, saj pri slikarstvu ne gre zgolj za dokumentiranje nekega zunanjega stanja, temveč vedno hkrati za razodetje lastne intimnosti, osebnega odnosa do sveta.

Loški muzej, ki bo nudil streho tem mojstrovinam od danes pa vse do 26. januarja prihodnje leto, se tudi sicer skozi Galerijo odločno uveljavlja kot ena

redkih muzejskih institucij v Sloveniji, ki poleg stalnega programa popularizacije ter atraktivnih sodobnih pristopov prezentacije in skrbi za dediščino izkazuje izjemen posluh za moderno in sodobno likovno umetnost, tako ali drugače vezano na okolje, v katerem deluje. Muzej poleg tukajšnjih prostorov sicer upravlja še z Groharjevo galerijo in Miheličevo kaščo in upravičeno velja za enega bolj prepoznavnih članov Skupnosti muzejev Slovenije. Poleg svojega osnovnega poslanstva je torej zavezan zagotavljanju dostopnosti kakovostne vizualne umetnosti, ki smo si ga kot osrednji cilj na nacionalni ravni zadali tudi v Resoluciji o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017, ki jo je včeraj potrdil Državni zbor Republike Slovenije.

France Slana: Staro mesto, 1956, olje na platno, 96 x 76 cm.
(iz fototeke Loškega muzeja, foto: Marjan Smerke)

Spoštovani gospod France Slana, vaš izjemno obsežen, po motivih in tehnikah raznolik opus, kjer najdemo tako olje na platnu, risbo in ilustracijo, grafiko kot tudi akvarel, priča o spontanosti in prodornosti ustvarjalnega toka, ki ubira svoje struge in, predvsem, ne pojenja. Vaš prispevek likovni umetnosti je izzval že številne teoretske odzive, moj današnji nagovor seveda ne bo eden od njih, zato vse tukaj vljudno vabim, da stopimo skupaj na varno nabrežje tega toka, ga поблиžje spoznamo ali pa na novo odkrijemo. Vam, gospod Slana, pa naj, v stilu znanega latinskega reka, zaželim še naprej: »nobenega dneva brez narisane črte«. Hvala.

Z odprtja razstave akademskega slikarja Franceta Slane, 29. 11. 2013. Od leve proti desni: direktorica muzeja Jana Mlakar, minister za kulturo dr. Uroš Grilc in slikar France Slana. (iz fototeke Loškega muzeja)

